

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

131:1 • 2011

Ojämlika systrar: IFRWH:s konferens, Amsterdam, 25–27 augusti 2010

International Federation for Research on Women's History (IFRWH) är en så kallad kommission underställd den institution som anordnar de internationella världshistorikerkongresserna vart femte år (IHC/CISH). Den kvinnohistoriska federationen, som i år fyller 23 år, är en paraplyorganisation för genushistoriker från alla länder och skall främja och samordna internationell genusforskning inom ämnet historia.

Medlemmarna består av 35 nationella kommittéer från Bangladesh och Japan i öst till USA i väst och från Skandinavien i nord till Australien och Latinamerika i syd. I den gemensamma styrelsen skall de olika världsdelarna representeras. Sveriges nationella kommitté SKOGH (Sveriges kvinno- och genushistoriker) är medlem i IFRWH sedan många år tillbaka. Den norska historikern Ida Blom var en av initiativtagarna till federationen och valdes till dess första president, 1987. Finland har representerats av Pirjo Markkola som var vice president 2000–2005 och som ansvarade för den stora konferensen i Sydney år 2005. Svenska SKOGH har bidragit med resestipendier för forskare från länder som på grund av bristande resurser haft små möjligheter att delta i den här typen av arrangemang.

De gemensamma kontakterna inom federationens medlemmar förmedlas mestadels genom ett nyhetsblad, en hemsida (<www.ifrwh.org>) och genom två stora konferenser inom femårsperioden: en i mitten av perioden och en vid samma tidpunkt som världshistorikerkongressen. I år var platsen Amsterdam för denna kongress (se Elisabeth Elgås och Gunlög Furs rapport i *Historisk tidskrift* 130:4, 2010) och sålunda också självskriven plats för den kvinnohistoriska federationens stora vetenskapliga möte.

Aletta, det kvinnohistoriska arkivet i Amsterdam, var värd för konferensen som hölls i arkivets lokaler. Programkommittén under ledning av IFRWH:s vice president Francisca de Haan (gästprofessor vid Stockholms universitet under hösten 2009) hade anordnat ett program med ett aktuellt och mycket lämpligt tema för en världshistorikerkongress i vår tid: "Unequal

sisters: women, gender and global inequalities in historical perspectives”

Syftet var att lyfta fram kvinnors historia ur ett globalt perspektiv och inte från ett ”West and the rest”-perspektiv. Tanken var att undvika en påklistrad integrering av kvinnor från till exempel Afrika eller Indien i sista minuten. Det globala och intersektionella skulle tas på allvar redan från början, och sessioner skulle hållas som speglade frågor och förlopp från olika platser och arenor i världen. När uppstår hierarkiska relationer mellan kvinnor, det vill säga när kommer kvinnor i konflikt med andra kvinnor? Ojämligheten kunde analyseras i relationer som avslöjade alla slags sociala kategoriseringar: klass, ras, kast, sexualitet, ålder, religion, hälsa etc. Men även alla olika former av motstånd mot strukturer, institutioner och barriärer hade sin plats i programmet såvida utgångspunkten var transnationell och komparativ. Detsamma gällde kvinnors agerande i sociala rörelser – främst de grupper som arbetat med internationella samarbetsformer mellan kvinnor.

Hur förverkligades de ambitiösa övergripande målen vid konferensen? Relativt väl. Många konferenser på senare år har skyltat med symbolord som ”transnationell”, ”gränsöverskridande” och ”global” i rubriken men ändå innehållit samma gamla vanliga västerländska historia. Så var det inte här. Plenarföredrag, sessioner, rundabordssamtal och kulturella program hade till stor del fokuserat på ”de andra” – de som inte brukar få plats i den officiella historiska framställningen.

Programmet var mycket väl sammanhållet och det genomgående temat – det problematiska systemskapet i ett intersektionellt perspektiv – upprätthölls i stort sett genom de 18 sessionerna.

Barbara Caines keynote-anförande behandlade den sydafrikanska ledaren Lillian Ngoyi och rättegångarna mot henne under frihetskampen mot apartheid. Flera ämnen speglade icke-västerländsk feminism: judisk feminism, indisk, ottomansk, serbisk, rumänsk och japansk feminism. Andra ämnen överraskade med oväntade vinklingar och med en kvinnohistoria vi aldrig hört om tidigare, till exempel frigivningen av kvinnliga slavar i USA och de problem som uppstod efter befrielsen. Eller förhållanden i afrikansk diaspora, det vill säga svarta kvinnor på Kuba, i Rio de Janeiro och i sydstaterna i USA och deras levnadsvillkor. Vilka konflikter uppstod på grund av motsättningar mellan, å ena sidan, medborgerliga rättigheter utformade i ett västerländskt tänkande och, å andra sidan, rasism, imperialism och nationalism som utvecklats i andra kulturer? Och hur lyckades de stora internationella kvinnorörelserna? Gick vägen via samarbete över gränserna som man trodde skulle överbrygga ojämlikheten mellan kvinnor i olika politiska system och kulturer? Internationalism kunde bli stötdämpare, men naturligtvis också leda till vänskap eller ovänskap.

Det fanns alltså mängder av spännande och intressanta ämnen och presentationer att välja mellan under denna konferens. Men precis som holländskan Ruth Oldenziel betonade i sin kommentar vid en av sessionerna, var en del papers alltför beskrivande och genusteoretiskt obearbetade. Det analytiska begreppet genus som identitet, relation, representation och normativ ordning utnyttjades inte tillräckligt. Den historiska kontexten och komparationen mellan det lokala, nationella och det internationella kunde också ha utvecklats ännu mer. Det vetenskapsteoretiskt nyskapande fick man bara små doser av.

Möjligen hänger denna brist samman med att en allt för stark betoning lades just på kvinnornas historia, kvinnors aktörskap, konflikter och strategier. Men som jag betonat i andra sammanhang behöver hierarkiska relationer *mellan kvinnor* inte utesluta en framskrivning av att män som grupp, manliga strukturer eller patriarkala relationer ofta figurerar under ytan även när kvinnor är aktörer och sätter igång egna historiska processer. Kvinnorna rör sig inte i genusneutrala rum.

Stockholms universitet

CHRISTINA FLORIN